

Förortsungar

En berättelse från vår tids förorter med ett gäng barn som kämpar och solidariserar sig med en invandrarflicka som råkat i kläm i myndighets Sverige. Fritt efter klassikern Rännstensungar har regissörduon Ylva Gustavsson och Catti Edfeldt satt samman ett äventyr i rap-takt med mycket värme och ett livgivande engagemang.

Rekommenderad från åk 3

EN FILMHANDLEDNING AV
LOUISE LAGERSTRÖM

Handling

”Vi é förortsungar, men här i betongdjungeln é vi kungar.”, Marco rappar från hustaket i en betongförrort med loftgångshus någonstans i ett vintergrått snögloppigt Sverige.

Juristen Jesper som hjälper illegala flyktingar ordnar en tillfällig fristad åt nioåriga Amina och hennes farfar Said

från Sierra Leone hos sin vän Johan, en småbohemisk rockmusiker som hankar sig fram på tillfälliga jobb och handlar på krita i närbutiken.

När Aminas farfar hastigt dör står hon ensam och Johan tvingas besluta om han är villig att bli hennes fosterfar. Åtminstone tills vidare. Amina blir vän med jämnåriga Mirre som sedan hennes mamma dött bor med sin moster Maggan, kvarterets skvallerkärning.

Mirre är av det rådiga slaget och föreslår att hon och Amina skall be om hjälp på socialkontoret så att Johan skall kunna få bidrag för att ta hand om Amina. Där möter de Janet, en socialsekreterare som efter att ha träffat Johan faktiskt är öppen för förslaget även om det är tänkt som en tillfällig lösning i väntan på Aminas uppehållstillstånd.

Tillvaron ställs alltmer på ända för Johan. Han har redan förlorat sitt jobb som diskare på en restaurang när chefen upptäckte att han tagit med Amina dit. Hon får också följa med på bandets turnéer, ekonomin är i botten och hans fotbollsspolare är förbannade för att Johan missat varenda match den sista tiden. Samtidigt får Amina börja i Mirres klass och erbjuds att vara med i den kommande julshowen.

Amina får sitt uppehållstillstånd men både Janet och

Jesper inser svårigheterna med att finna en fosterfamilj och övertalar Johan att behålla henne ytterligare ett tag till. Amina är lycklig och hoppas att han skall ansöka om att bli hennes fosterfar även om han inte ser sig själv som den idealiske föräldern. Till slut går han med på att försöka.

Janet börjar visserligen tvivla på hans lämplighet när hon märker att kylskåpet är lika tomt som innan Johan fick understöd. Aminas kläder är både urvuxna och otvättade. När han nämner att han tänker låta Amina följa med bandet på en treveckors turné i Tyskland säger hon att han nu måste prioritera Amina, musiken finns kvar ändå.

Gårdsgänget, som förutom Mirre består av Antonio, Hassan och Micke har upptäckt några skumma killar som gömmer kokosbollskartonger innehållande droger i ett övergivet källarförråd. Tillråga på allt förvarar de också annat stöldgods i ett förråd som tillhör Johan men som han aldrig har använt. När misstänktsamma Maggan av en slump ser stöldgodset ser hon sin chans att anmäla Johan för polisen. Hon påstår dessutom att hon sett honom sälja knark (i själva verket betalade han tillbaks en skuld till en kompis).

När polisen dyker upp hemma hos Johan är Janet där sedan kvällen innan och hon avstängs med omedelbar verkan från Aminas ärende medan Amina själv förs till en flyktingförläggning och Johan till polisarresten.

Återigen är det Mirre som reder ut allt. Hon vet ju att det är kokosbollskillarna som är bovarna och med hjälp av Maggans bilburna raggarkompisar och gårdsgänget befriar hon Amina från förläggningen och ser sedan till att skummisarna Berra och Ali åker fast.

Efter mötet med nämnden, där Johan brustit ut i sång och dans för att beveka beslutsfattarna, är det fortfarande oklart om han kommer att godkännas som fosterfar. Amina har ingen lust att uppträda på julshowen så länge allt svävar i ovisshet.

Inte förrän Johan dyker upp och utbrister att ”de sa ja!!” vågar hon hänge sig åt sångnumret; ”Nu tändas tusen hyreshus på stadens hårda grund. Och här bor tusen, tusen förortsungar nu sätter vi stan i gung.” Stolt

konstaterar Johan att det är hans dotter där uppe på scenen.

Fakta om flyktingbarn

De senaste tio åren har mer än 20 miljoner barn tvingats på flykt inom sina hemländer eller till grannländer. Ca 17 000 av dem är officiellt registrerade som ensamkommande barn till Europa.

Förra året kom 550 ensamkommande barn under 18 år till Sverige.

Många av barnen bär på svåra upplevelser av separation, krig och förföljelse. Flera av barnen bär på komplicerade trauman till följd av sexuella övergrepp, prostitution, självmordsförsök, drogmissbruk och kriminalitet.

Under de senaste fem åren har närmare 225 flyktingbarn försvunnit från Migrationsverkets boenden.

Enligt FN:s barnkonvention har ensamkommande flyktingbarn rätt till samma skydd och omvårdnad som barn som bor stadigvarande i Sverige.
(Källa: Rädda barnen)

För mer information

www.migrationsverket.se
www.farr.se (Flyktingrörelsen)
www.rb.se (Rädda barnen)
www.redcross.se

Ett barn på flykt

Amina är ett barn på flykt. Vi får inte reda på så mycket om hennes bakgrund förutom att hennes hemby utplånats, att hennes föräldrar är döda och att morfar nu är hennes enda trygghet. Efter tre års vistelse i Sverige på olika förläggningar har de fått avslag efter avslag på sin asylansökan och befinner sig nu olagligt i landet. De ”smugglas” ut till förorten och hem till Johan av Jesper som vi förstår är engagerad i en rad fall. Han har en ständigt ringande mobil och talar hetsigt om ärenden och vad

den eller den gör på Arlanda. Jesper försäkras dock för Johan att det inte är olagligt att gömma flyktingar.

- Morfar varnar Amina från att visa sig i fönstret och persiennerna hålls neddragna dygnet runt. En nioårig flicka är nyfiken på sin omgivning och hon finner snabbt en väg att få kontakt med jämnåriga Mirre genom att ”tappa” sin docka ut genom fönstret. Hur tror ni Amina känner det att inte få prata med främlingar eller ens gå ut och leka? Kan barn leva så, hur skulle ni känna det? Vad skulle ni längta efter? Hur finner sig Amina tillrätta med sina nya vänner?

Rädslan för upptäckt präglar Amina och hennes morfars tillvaro. När sjukhuset efter morfaderns död säger att de borde sökt hjälp tidigare svarar Amina att rädslan för att bli upptäckta överskuggat allt. Att varje kontakt med samhället gjorde att de riskerade att utvisas. Farhågorna var inte grundlösa och det har hänt att sjukvården vidarebefordrat patienter de vet uppehåller sig illegalt till migrationsverket. Därför är en central uppgift hos flyktinggöm-mare att också ordna sjukvård till flyktingarna och det finns nätverk av ideellt arbetande läkare och sköterskor.

- Fundera över hur Aminas misstro mot det svenska samhället ser ut? Kan hon lita på någon?

- Inte sällan hinner de asylsökande barnen börja skolan, lära sig språket och rota sig här innan deras ärende behandlas. Var skall dessa barn känna sig hemma om de skickas tillbaks till ett land de knappast känner till? Vad tänker ni på kring dessa barns situation i ett nytt land?

När Amina sedan blir helt ensam är situationen än mer desperat. Jesper säger att det är jättesvårt att hitta någon som vill ta hand om de här ensamma flyktingbarnen. Jesper har sett barn skada sig själva och exempel på hur de till och med utnyttjats av människohandlare och pedofiler. Socialsekreteraren Janet hyser inte heller stora förhoppningar att snabbt hitta en fosterfamilj, utan tror att Amina troligen kommer att hamna på en flyktingförläggning.

- Flyktingars och asylsökandes situation i Sverige har diskuterats mycket på sista tiden, inte minst ärendenas långa behandlingstider. Många far illa i väntan på besked och vi har alla hört talas om de apatiska flyktingbarnen. Just nu kommer många ensamma flyktingbarn och de hamnar på transitförläggningar under flera månader eftersom många kommuner som idag har det slutgiltiga ansvaret inte säger sig ha möjlighet eller resurser att ta emot barnen. Ta reda på vad asyl innebär. Vilka skäl kan flyktingar ha för att vilja lämna sitt hemland för en osäker framtid långt borta?

En riktig familj

Att som barn stå utan familj, som Amina, är att stå utan trygghet och plattform i livet. Samtidigt förmedlar filmen mer generella funderingar kring vad trygghet egentligen innebär och hur vi idag tänker oss att en förälder eller en familj kan se ut.

Amina har redan tidigt fått drömmen om en familj krossad sedan föräldrarna dött och morfadern, hennes enda koppling till sitt ursprung avlider i Sverige.

När hon finner trygghet och tillit hos Johan vill hon stanna hos honom. Argumentet att hon enligt honom borde ha en ”riktig familj som gör riktiga familjesaker” accepterar hon inte. ”Jag har inte haft en sån förut så varför ska jag ha så nu?”

Johan och Amina faller knappast inom ramarna för familjestabilitet. En ensamstående slarvig musiker med osäkra arbetsförhållanden inger inte vid första anblicken något större förtroende. Den speciella situationen får honom emellertid att växa med uppgiften och han tar ett ansvar för Amina utifrån sina förutsättningar.

- Socialsekreteraren Janet nämner att när de letar efter fosterhem skall det vara så likt en ”vanlig familj” som möjligt. Det vill säga en mamma, pappa och kanske några barn. Fundera över vad ni tycker är en ”vanlig” familj.

- Idag ser familjekonstellationer ut på väldigt många sätt. Familjer splittras och nya bildas. Många har halvsyskon och delar sin tid mellan olika hem. Ensamstående adopterar och föräldrapar kan bestå både av två pappor eller två mammor. Vad tror du hon menar med att en ”vanlig” familj skulle vara det bästa? Vad skulle barn gå miste om ifall familjen är av det mer okonventionella slaget?

- Inte heller Johans yttre, med sina tatueringar, piercingar och rockiga stil, är den rådande idealbilden av en pappa. I alla fall inte för Maggan som har en klar bild av vem han är. Hon projicerar både knarkande och brottslighet på honom trots att hon inte har några belegg för det. Finns det något annat sätt som folks fördomar mot honom märks? Delas de kanske av oss som publik? Hur ser vi på vuxna som inte ser ut som vuxna? Får vi mer eller mindre respekt för dem? Finns det över huvud taget något som är att se ”vuxen ut” när det gäller det yttre?

- Janet tror att Johan kan vara bra för Amina men oroas när hon märker att han glömmer bort viktiga saker som mat, kläder och rutiner. På ett sätt bekräftas också fördomarna genom detta. Vilka behov hos barn är det en förälders skyldighet att alltid uppfylla? Hur tycker ni att en bra förälder ska vara? Finns det en mall eller är det bra om vuxna är olika?

Filmen tar upp föräldraansvar och barns misstro mot vuxenvärlden. Mirre säger att man inte kan lita på vuxna, att deras ord inte gäller. De vuxna framstår i många fall som själviska. Mirres moster Maggan verkar mest intresserad av att få bidrag för att ta hand om sin systerdotter och Pekka på gården talar om sin dotter i Finland som han säl-lan träffar och som blivit ett ständigt dåligt samvete. I slutet av filmen inser han hur mycket hon betyder för honom och han bestämmer sig för att återvända till dotter och hemlandet.

- Pekka talar om sin dotter med stolthet men också med saknad och känslor av skuld. Johan säger stolt till en av föräldrarna att ”Det där är min dotter” när Amina uppträder i julshowen. Att barn behöver vuxna tar vi för självklart. Men vad betyder barnen för sina föräldrar. Glömmer vuxna bort att kommunicera med barn? Tror de att barn inte märker om de inte håller vad de lovar? När tycker ni att vuxna sviker? Kan det ibland vara lättare att

tala med andra vuxna än sina egna föräldrar? Vilka hemligheter har man för sina föräldrar?

- Mirre talar med sin döda mamma i himlen och amulettens som morfar lämnade till Amina blir både ett minne och en del av honom att hämta tröst från. Även om hon inte ser honom finns han kvar. Kan man också finna stöd och tröst hos en vuxen som inte finns hos en längre?

Välkommen till förorten

För länge sen så vare här en äng
me blommor å blad å flugor i ett gäng
inne i stan vare skitigt å slum
folk fick trängas femton pers i samma rum
.....

sen byggde man utåt å staden blev stor
bort med alla ängar blommor å kor
från hela vida världen kom folk å flytta hit

Förortsungar är inspelad i Fittja sydväst om Stockholm. En miljö som man kan finna utanför storstäder i många delar av Sverige. En isolerad ö på gott och ont. Som raptexten säger var detta förut landet och den sociala misären fanns inne i staden. Smuts och trångboddhet har nu flyttat ut till miljonprogrammen som under 60- och 70-talen var Sveriges framtidprojekt.

Förortsungar speglar sin samtid så som den första filmversionen, Ragnar Frisks *Rännstensungar* från 1945 gjorde. När den spelades in igen 1974 var den snarare en nedtonad mindre sentimental upplaga av 40-talets tolkning.

Då liksom nu skildras bakgården/förorten som ett eget universum där egna lagar och överenskommelser gäller. Barnen umgås i gäng som gör dem till en maktfaktor att räkna med. De är både tuffa och solidariska. Gör mycket bus men kan samtidigt skilja på rätt och fel när det är på allvar. De är ungar med attityd.

Käbblet utanför dagens loftgångar liknar stadsinnergårdarnas brokiga samling av skvallerkärringar, pilsnergubbar, vanligt folk och några halvskummisar. Folk vet var de har varandra och det finns någons slags solidaritet mellan dem som blir tydlig när de som i gamla versionen ställs mot överklassen.

I dagens samhälle kan utanförskapet bestå i en annan nationalitet, förr kunde ett handikapp (flickan Ninni i den gamla versionen var rullstolsbunden) begränsa möjligheterna till ett drägligt liv.

Att Dogge Doggelito spelar killen i jourbutiken är en djupt symbolisk casting. Frontfiguren i Latin Kings har mer än någon annan både bidragit till klichébilden av förorten men också skapat en kultur av stolthet och egenvärde. Bandets debut-cd *Välkommen till förorten* blev en spjutspets för rap- och graffitikulturen in i massmedia såväl som i de kulturellt fina finsalongerna.

Dagens förortsungar framställs som kaxiga och brådmogna. I filmen drar de fram i trupp, nästan som ur någon reklamfilm med den rätta coola looken ackompanjerade av rapmusik. Förr längtade barnen till gröna ängar och Ninnis vårdande av sina pelargonieplantor symboliserade just den drömmen. Sången *I min lilla lilla värld av blommor* återkommer i den moderna filmen om än i rapform. Men texten får kanske inte samma innebörd. Eller har även dagens barn en dröm om livet på landet?

- Titeln är skriven i graffiti och hela inramningen ger oss associationer till gatans och hip hoppens värld. Fundera över hur livet i förorten skildras i *Förortsungar*. Är barnen representativa eller blir det lite klichéaktigt att alltid framställa dem som små rappande, skateboardsurfande busfrön? Hur finner de sig tillrätta i sin miljö? Har de makt över sin tillvaro? Finns det liksom i de gamla filmerna en romantiserad bild av hur livet i förorten är? Ni som själva bor i en förort, känner ni igen er? Vad är bra med er förort? Vad är mindre bra?

- Fredrik Strage skriver i sin bok *Mikrofonkåt* om "wiggerfenomenet" där välmående vita medelklassungdomar romantiserar gettolivet och gärna själva "leker" fattiga ungdomar från förorten (dock med en stadig ekonomisk och social fallskärm i en väl gömd ryggsäck). Fundera över hur allvarliga fenomen som alkoholism, kriminalitet, arbetslöshet, fattigdom framställs i filmen. Är det o.k. att det blir lite ofarligt i komediform så att det passar i filmens form, eller blir det pittoresk make up för att måla på lite dickensk äkthet på filmen?

- Musik och sång fanns med redan i de två förlagorna men har nu broderats ut i regelrätta musikalnummer. När Johan arbetar i disken blir de monotona ljuden till en rytmisk slinga, Janet brister ut i soulfull gung på pizzerian och julshopen blir en upphottad tillställning av klassiska julsånger. Men det är framför allt rappen som binder samman känslan i *Förortsungar*. Diskutera hur detta grepp fungerar i filmen. Är det alienerande eller något som för historien framåt?

Produktionsuppgifter

Sverige 2006

Producent: Peter Holthausen & Pontus Sjöman

Manus: Ylva Gustavsson & Hans Renhäll

Regi: Ylva Gustavsson & Catti Edfeldt

Foto: Jallo Faber

Klippning: Roger Sellberg

Kostym: Susanna Rafstedt

Scenografi: Lars Strömsten

Musik: Fabian Torsson

I rollerna

Johan – Gustaf Skarsgård

Amina – Beylula Kidane Adgoy

Mirre – Embla Hjulström

Janet – Jennifer Brown

Maggan – Sanna Ekman

Viktor – Dogge Doggelito

Medlemmar ur Bounce Streetdance company

Tekniska uppgifter

Speltid: 96 minuter

Format: 1:1,85

Ljudsystem: Dolby DTS

Censur: Från 7 år

Svensk premiär: 27 oktober 2006

Distribution

Sonet Film, Box 27 150, 102 52 Stockholm Tel 08-665 14 00 / 08, fax 08-665 14 24 www.sonetfilm.se